

O MIARACH STOSOWANYCH W STOLARSTWIE

Konieczność ujednolicenia rodzajów asortymentów drewna sprawiła, że materiały drzewne podzielono na różne grupy i ustalono ich wymiary. Ogólnie przyjęty podział tarcicy przedstawia się następująco:

— spośród materiałów nie obrzynanych (a więc tych o nie obrabionych bokach) wyodrębniono: deseczki grubości 6-10 mm, odkrycie min. 60 mm,

deski grubości 12-49 mm, odkrycie min. 80 mm, bale grubości 50-130 mm, odkrycie min. 100 mm;

— spośród materiałów obrzynanych (mają wszystkie boki obrabione) wyodrębniono:

deseczki grubości 6-10 mm, szerokość od 60 mm wzwyż (bez ograniczeń), deski grubości 13-49 mm, szerokość od 100 mm wzwyż (bez ograniczeń),

bale grubości 50-100 mm i więcej, szerokość równa min. dwukrotnej grubości lub więcej, krawędziaki, grubość i szerokość wynosi 100-200 mm,

belki grubości 100 mm i więcej, szerokości od 200 mm do 2,5-krotnej grubości,

listwy, grubość 12-29 mm, szerokość równa min. grubości - do 80 mm, łąty,

garniki, grubość 30-39 mm, szerokość równa min. jednokrotnej grubości do dwukrotnej grubości.

Inny podział tych materiałów klasyfikuje je ze względu na długość:

materiały długie - 2 m i więcej,

materiały krótkie - 1-2 m,

materiały b. krótkie - mniej niż 1 m.

Poniżej podane zostały dokładne grubości podstawowych materiałów tarczowych:

Drewno iglaste:

1. Deski: (13), (16), 19, 22, 25, (29), 32, (35), 38, 42, 45; listwy - bez 32.
2. Bale: 50, (57), 60, 63, (70), 76, 79, 89; łąty bez 79.
3. Krawędziaki: 100, 120, 140, 160, 180, 200, 220; belki iglaste oraz liściaste - 240.

Drewno liściaste:

1. Deski: (16), 19, 22, 25, (28), 32, 38, 45.

2. Listwy: 19, 25.

3. Łąty: 32, 38, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 90.

4. Bale: 50, (55), 60, (65), 70, 75, 80, 90, 100.

Liczby w nawiasach odnoszą się do wielkości rzadko stosowanych.

Przyglądając się rzędom cyfr umieszczonych w wykazie grubości asortymentów drzewnych, możemy uznać, że są przypadkowe i węższ trudno je zapamiętać. Otóż wszystkiemu winna stolarska tradycja. Do niedawna jeszcze w powszechnym użyciu (u majstrów stolarskich starszego pokolenia pozostało to do dzisiaj) była miara calowa. Jednostką jej, jak sama nazwa wskazuje, był 1 cal (1") odpowiadający mniej więcej 2,54 cm. Podział na wartości mniejsze był następujący: 1/4, 1/16 cala itd. Jeżeli teraz wymiary grubości tarcicy w cm podzielimy przez długość 1 cala wyrażoną również w cm (2,54 cm), wszystko nagle okaże się jasne. Deska 13 mm to nic innego jak 1/2(4/8"), 19 mm - 3/4(6/8"), a 25 mm to po prostu 1 cal. W sklepie możemy więc, zamiast prosić o deskę 25 mm po prostu zapytać, czy dostaniemy deskę calową.

Na zakończenie jeszcze jeden fragment ze starożytnego podręcznika stolarskiego: *Drzewo cieńsze od 1 cala nazywa się dychtą. Grubość dychty wynosi 1/8, 1/4, 3/8 cala, szerokość od 10-24 cali, długość mniej więcej 1 1/2 do 2 1/2 metra. A co dzisiaj oznacza nazwa dykta lub dychta? Dla nas dykta to potocznie cienka sklejka. Jest to więc, jak się okazuje, określenie nieprawidłowe. Kiedyś bowiem dychtą była po prostu cienka deseczka. To właśnie z dychty wykonywane były plecy mebli i nie była to wcale sklejka. Sklejka, znana również od dłuższego czasu, nosiła kiedyś nazwę klejonki.*

(p.k.)